

Diagnoza i diagnozowanie zaburzenia osobowości w ICD-11 jako wyzwanie dla analizy transakcyjnej

Poziom wykładu: pierwszy

Dziedzina: diagnoza kliniczna

Prelegentka:
Prof. zw. Lidia Cierpiątkowska

Wykład prowadzony podczas Konferencji Polskiego Towarzystwa Analizy Transakcyjnej „DOROSŁY U STERU W BADANIACH, TEORII I PRAKTYCE” 17-18 września 2022r.

Wykład profesor Lidii Cierpiątkowskiej, Anna Frączek oraz Alicji Smelkowskiej stanowią całość, uwzględniającą podejście z zakresu psychopatologii i analizy transakcyjnej.

Aktualna klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zachowania ICD-11 (WHO, 2021) opisuje zaburzenia osobowości w podejściu dymensjonalnym, a nie jak dotąd kategorialnym. Główną tezę tegoż podejścia to twierdzenie, że te same wymiary/cechy osobowości, tylko różne ich nasilenie i konfiguracje są charakterystyczne dla normy i patologii osobowości. Diagnoza zaburzenia osobowości obejmuje trzy kroki: (1) czy występuje zaburzenie osobowości, jeśli tak, to jaka jest jego głębokość; (2) jakie są charakterystyczne domeny cech rozpoznanego zaburzenia osobowości; (3) czy w rozpoznanym zaburzeniu osobowości występuje lub nie występuje wzorzec borderline. Rozpoznanie poziomu dysfunkcji zaburzenia osobowości odbywa się na podstawie oceny obszaru self (np. spójność tożsamości, adekwatność opisu siebie) i obszaru interpersonalnego (zainteresowanie relacjami, nawiązywanie i utrzymywanie wzajemności w relacjach, mentalizowanie i radzenie sobie w relacjach konfliktowych). Jak rozumiane są kategorie self i relacji z innymi w AT i jakie są możliwości ich charakterystyki w podejściu dymensjonalnym (zgodnie z założeniami ICD-11 są 4 poziomy głębokości ZO) to najistotniejsze pytanie dla klinicystów zajmujących się terapią AT osób z zaburzeniami osobowości.

Celem wystąpienia jest przedstawienie procedury postępowania diagnostycznego wg ICD-11 oraz wskazanie na możliwości i ograniczenia diagnozowania ZO w kontekście założeń analizy transakcyjnej. W poszukiwaniu rozwiązania przedstawię pewną propozycję w wykorzystaniu AT, która jest uszczegóławiana w referacie A. Frączek i A. Smelkowskiej.

Terminy z języka AT omawiane podczas wystąpienia:

Model funkcjonalno-strukturalny

Oltmanns JR, Widiger TA. (2018). A self-report measure for the ICD-11dimensional trait model proposal: the personality inventory for ICD-11. *Psychological Assessment*, 30(2):154–69.

Bach, B., Simonsen, S. (2021). How does level of personality functioning inform clinical management and treatment? Implications for ICD-11 classification of personality disorder severity. *Current Opinion in Psychiatry*, 34, 1, 54-63.

WHO. ICD-11 Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines for Mental and Behavioural Disorders. 2018. <https://gcp.network/en/private/icd-11-guidelines/disorders>.

Prof. zw. Lidia Cierpiałkowska – Jestem pracownikiem naukowo-dydaktycznym Wydziału Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Instytutu Psychologii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Łączę pracę naukowo-badawczą z praktyką kliniczną i psychoterapeutyczną. Uzyskałam certyfikat psychoterapeuty EAP oraz superwizora terapii uzależnień. Jestem autorką około 200 prac, w tym opublikowałam znaczące dla niektórych dziedzin psychologii klinicznej monografie i podręczniki. Niektóre z nich nawiązują do założeń analizy transakcyjnej i jej zastosowania w praktyce klinicznej.

Aktualnie moje zainteresowania badawcze koncentrują się na wyjaśnieniu uwarunkowań efektywności terapii pacjentów z zaburzeniami używania substancji psychoaktywnych oraz pacjentów z zaburzeniami osobowości w kontekście znaczenia wspólnych czynników leczących, tj. jakości i dynamiki relacji i sojuszu terapeutycznego. Szczególne miejsce zajmują zagadnienia diagnozy opisowej w psychopatologii oraz diagnozy wyjaśniającej na rzecz psychoterapii.